

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

11. An in gravi necessitate teneamur præbere eleemosynam de superfluis naturæ, & status? Et notatur in supradicto casu posse divitem illam elargiri, non liberaliter, eleemosynam dando, sed illam ...
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Sup. hoc ppi-
mo in Ref.
& §. 8. nor.
præterite.

Quæ hic est
Ref. antecede-
ns, in §.
Quarto. & in
aliis eius
nor.

Sup. in Ref.
nor. præte-
rita.

Quæ hic est
Ref. antecede-
ns.

Notandum est etiam hic cum dicto Granad. disp. 4. num. 1. Caietano verb. *elemosyna largitio*, Corduba lib. 1. *quæst.* 18. quod raro contingere potest, quod seculares sub mortali teneantur pauperibus erogare superflua decentiæ suæ, quia, ut alibi ex Valquez & aliis notati *part. 2. tract. 16. resol. 26.* vix in marginis diuitibus inveniuntur superflua status. Dicendum est igitur cum Emmanuele Sà ver. *elemosyna*, n. 2. quod cum inter Doctores non conveniat quando peccet mortaliter, qui non facit elemosynam, non facile condemnandi diuites, qui non faciunt; monendi tamen, ut faciant quantas maxime possint. Ita ille, & ego. Cum igitur seculares de necessariis ad statum non teneantur erogare pauperibus, nisi extremam necessitatem patiantur, & necessitates istæ raro eveniant, aut saltem manifestentur diuitibus, quippe qui non tenentur eas querere, & status decentia magnam habeat latitudinem, difficileque inveniatur qui superfluitatis convinci possit, difficile est damnare ad mortale, & in casu, saltem dubiæ obligationis, nec diues tenetur elargiri, nec Confessarius sub mortali obligare. Vide me ipsum *ubi supra*.

RESOL. X.

An in gravi necessitate teneamur largiri elemosynam de necessariis ad statum? Ex p. 5. tr. 8. Ref. 15.

Afirmatiuam sententiam docet Palatius in 4. dist. 15. disp. 6. Corduba lib. 1. q. 26. Medina Cod. de elemos. *quæst. de necessitate eam faciendi*. Angles in floribus *part. 1. de elemos. q. 3. diff. 6.* Hurtadus de Mendoza in 2. 2. disp. 19. *sect. 4. §. 92.* vbi sic ait: In necessitatibus proximi grauibus eadem dicenda sunt, quæ in extremis, quia hæc necessitas spectans ad corpus vocatur ab auctoribus quasi extrema, & ad illius ordinem redigitur, quia prudenter potest timeri mors. Quapropter etiam ex necessariis ad statum eroganda est elemosyna. Ita ille, & ante illum Bañez, Valentia, & alij, quos citauit in 4. *part. tract. 4. resol. 215*, & nouissime Syluius in 2. 2. q. 32. *art. 6. concl. 5.* Probatur hæc opinio, quia charitas Christiana obligat, ut quis subleuet notabilem proximi sui miseriam, si absque incommodo magno possit, sed elargiendo elemosynam de superfluo naturæ, licet necessarium sit ad statum, potest quis subleuare notabilem proximi miseriam absque magno incommodo: ergo charitas Christiana ad id obligat. Consequentia est euidens; maior patet, quia non est vera amicitia, quæ patitur amicum insigni necessitate opprimi, & illi non subuenit ne leue dampnum sustineas. Minor probatur, quia cum ea, quæ ad statum pertinent, non consistant in indivisibili, sed potius magnam latitudinem habeant, etiam si quis aliqua demat de statu, leue incommodum sentiet, & ahoqui subleuabit magnam proximi miseriam, quæ cum non tam frequenter occurrat, sine magna iactura suæ rei familiaris poterit diues illi subuenire. Confirmatur primò, quia si ad statum viri nobilis pertineat, v. g. habere quatuor famulos, & patietes domus ornare aulæ ex aureo sericòque filo intertextis, quis non videat exiguum esse iacturam, si tribus famulis, & solis sericis aulæ contentus sit, ut habeat vnde subueniat quotidie alteri viro nobili, & olim ditissimo, qui ad magnam rerum inopiam propter naufragium peruenit; obligat ergo charitas interdum sub mortali ad elargitionem elemosynæ de necessariis ad statum. Confirmatur secundò, in annis magnæ sterilitatis quis dubitabit teneri diuites diminuere aliquid magnificentiæ sui status, & minus lautè viuere, ut pauperibus subueniant? Confirmatur tertio, quia fratribus & consanguineis

tenetur quispiam sub mortali, elargiri elemosynam de necessariis ad statum, iuxta illud Iacobi 2. *Si frater, aut soror nudi sint, & indigeant victu quotidiano, dicat autem aliquis ex vobis illis, ne in pace, calefacimini, & saturamini, non acceperitis autem eis qua necessaria sunt corpori, quid proderit?*

2. Sed his non obstantibus contrariæ sententiæ tanquam probabiliori adhæsi *ubi supra*, & nunc etiam adhæreo, quam tuctur Doctores, quos citauit in dicta resolutione, Thomas Sanchez in *opusc. tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 5. num. 44.* Martinus Ledesma in 2. *part. 4. quæst. 28. art. 3.* D. Thom. in 4. *dist. 15. quæst. 2. art. 4. quæst. 1.* Salonius in 2. 2. *quæst. 71. art. 1.* Sotus de Inst. *lib. 5. quæst. 8. art. 1.* Nauarra de *restit. lib. 3. cap. 1. num. 122.* Et ratio est, quia vniuersique habet ius ut viuat, sicut decet statum suum: ergo nemo potest illum obligare ad elargiendum elemosynam de iis, quæ ad huiusmodi decentiam necessaria sunt, nisi quando proximus est in extrema necessitate, tunc enim agitur de vita amittenda, in quo casu charitas obligat, ne tantum malum patiat in fratre meo, ut ab statu non cadam, saltem aliquando, aliæ enim necessitates etsi graues, minus tamen obligant; & hæc est humana conditio, ut quidam lautius & iucundius degant, quam alij. Confirmatur, quia cum tor graues & sapientes viri nihil in iure diuino, aut naturali repererint, quod eos conuincat ad obligandum diuites, ut de necessariis ad statum succurrant grauibus necessitatibus, signum optimum est, saltem hoc ius, seu hanc legem esse dubiam; in dubio autem præcepti non sunt obligandi, præsertim sub mortali, ne alioqui laqueum nouum illis iniiciamus, & difficiliorem reddamus salutis viam illis, quibus alioqui Christus Dominus valde difficilem prædicauit: ergo, &c.

RESOL. XI.

An in gravi necessitate teneamur præbere elemosynam de superfluis naturæ, & status? Et notatur in supradicto casu posse diuitem illum elargiri non liberaliter elemosynam dando, sed illam mutando. Ex p. 5. tr. 8. Ref. 14.

Pro sententiæ negatiuæ adducitur D. Anton. Sepulcherosi Gerfon. Alensis & Nicolaus de Lyra; sed illi in hoc casu non docere contendit Hurtadus de Mendoza in 2. 2. *disp. 159. sect. 4. §. 85.* illam docet Rosella ver. *elemosyna*, vbi asserit, non cadere elemosynam sub præcepto, nisi necessitas pauperis extrema sit; multos alios Doctores adducit pro hac sententiâ Sanchez *ubi supra*, quibus ego adhæsi in 1. *part. tract. 2. Msc. resol. 28.* Probatur hæc opinio, quia non tenetur homo magis subuenire proximo, quam sibi ipsi, sed nemo tenetur sibi ipsi plus velle, aut procurare, quam quod ad sustentandam vitam necessarium est; ergo nec alter plus illi erogare, habet id, quis non patitur extremam necessitatem, habet id, quod ad sustentandam vitam necessarium est: ergo nullus tenetur elargiri elemosynam ei, qui non est in extrema necessitate, aut certe si qua obligatio asserenda sit, ea non poterit esse grauis. Secundò probatur, quia nullus tenetur sub lethali culpa procurare, ut extraneus bene sit, dummodo procuret ut viuat, & absolute sit; sed quisquis non patitur extremam necessitatem, habet quicquid requiritur ut viuat, & absolute sit: ergo nullus est sub lethali culpa obligandus, ut extraneo elargiatur elemosynam extra casum extremæ necessitatis.

2. Sed his non obstantibus modò ego contrariam sententiam teneo, quam tuctur Granadus in 2. 2. D. Thom.

Thom. controuerf. 3. tract. 1. diff. 2. fectione. 4. num. 18. Vigiers in 2. 2. quæst. 36. art. 6. conclufione 3. num. 34. Layman lib. 2. tract. 3. cap. 6. num. 4. Sanchez in opuscul. tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 5. num. 34. Bañez in 2. 2. quæst. 32. art. 6. dub. 1. & 2. Sotus de Iustit. lib. 5. quæst. 3. art. 4. Aragon in 2. 2. quæst. 3. art. 5. Saloni in 2. 2. quæst. 71. art. 1. controuerf. 1. ad 1. Navarra de refitut. lib. 3. cap. 1. num. 58. Malderus in 2. 2. quæst. 32. art. 6. dub. 4. Valentia tom. 3. difputacione 3. quæst. 9. punct. 4. Hurtadus de Mendoza ubi supra. §. 82. Azotius tom. 2. libro 12. cap. 7. quæst. 4. Valentia tom. 3. difputacione 3. quæst. 9. punct. 4. Coninch difputacione 27. dub. 8. numero 125. & 130. Turrianus in 2. 2. tom. 1. difputacione 82. dubitacione 1. Valquez opuscul. de elemof. cap. 1. num. 14. 18. & 24. & alij communiter. Et probatur hæc opinio, quia vnusquisque tenetur subleuare miseriam proximi fui, faltem quando abique vilo detrimento potest; fed qui habet fuperflua naturæ & status, potest abique vilo detrimento fuo subleuare miseriam pauperis elargitione elemofynæ: ergo tenetur: ac proinde ex genere fuo peccat mortaliter fecus faciens, nisi paruitas materiam excuset. Confequencia est euidentis. Minor patet, quia nullum detrimentum est distribuere pauperibus id quod nullo modo nobis necessarium est, fed absolute fuperfluit post sustentationem vitæ & status cum eo splendore qui decet. Maior probatur, quia charitas obligat ad amandum proximum, non verbis tantum, fed opere & veritate, vt loquitur Ioannes Apotolus in 1. Can. cap. 3. hic autem verus amor exigit vt velimus proximo bonum, & remedium malorum quæ paritur, ac proinde illum subleuemus, cum sine vilo detrimento pollimus, & qui fecus facit, conuincetur non diligere ex animo. Confirmatur, quia notabilis proximi necessitas, etsi extrema non fit, est graue malum, ergo grauit lædit amicitia iura, qui huic amico potens abique vlla difficultate subuenire, & ab eo malo illum liberare, non subuenit, aut liberat; ergo lethaliter peccat, qui non elargitur elemofynam de fuperfluis status pauperi grauem necessitatem patienti.

3. Dies, si hæc sententia esset vera maxima pars diuitum damnetur, siquidem multi elemofynas omittunt in necessitate graui. Aragonius in 2. 2. quæst. 32. art. 5. respondet ex illis damnari plurimos Bañez art. 6. dub. 1. censet non solum multos diuites damnari; fed etiam ipsorum Confessarios. Sed ego respondeo cuncta Valentia tom. 3. difput. 3. quæst. 9. punct. 4. §. 2. & aliis, diuites & Confessarios posse multis rationibus excusari. Primum, quia multi vel non sibi presuadent se habere fuperflua ad præsentem dignitatem augendam, vel conseruandam, vel non satis cognoscunt gratiam proximi necessitatem, vel sibi persuadent probabiliter alium laturum opem grauitur egenti. Et ego quod vix in diuitibus inueniuntur fuperflua status, de quo latius infra.

4. Quæres an prima opinio negatiua fit probabilis? Probabilem esse docet Bonacina difput. 3. quæst. 4. punct. 6. num. 8. ver. ad primum argumentum. Malderus in 2. 2. quæst. 32. art. 6. dub. 4. & tanquam probabiliter videntur illam admittere Couarruias lib. 3. var. cap. 14. num. 5. oppositam enim sententiam tantum vocat reuocam. Corduba lib. 1. quæst. 26. nos etiam. Neutram sententiam reprobatur, ac censet probabiliorē oppositam. Palacius in 4. difp. 15. difput. 6. dicit oppositam non esse certam, fed tantum admodum probabilem, & Medina C. de elemofyna 9. de necessitate facienda eam, asserit quod qui velit, non temere huic sententia adherere debet.

5. Verum nonnulli Hurradus de Mendoza in 2. 2. Tom. 1. V.

difputat. 159. sect. 4. §. 86. tenet hæc sententiam esse improbabilem, neque in conscientia tutam.

6. Notandum est tamen hic quod in casu de quo loquimur nempe quando pauper est in graui necessitate, potest diuitem illum elargiri, non elemofynam liberaliter donando, fed illum mutando; nam si hoc probabiliter potest facere in extrema necessitate, quanto magis in graui. Vide Bañez in 2. 2. quæst. 32. art. 6. dub. 4. Lorcau in 2. 2. sect. 3. difput. 39. num. 3. licet contrarium asserat Suarez difput. 7. sect. 5. num. 7. Valentia tom. 3. difput. 3. quæst. 9. punct. 4. Coninch difput. 27. dub. 8. num. 153. & 155. vnde vtraque opinio est probabilis.

RESOL. XII.

Rem satis controuerfam propono: An in communibus pauperum necessitatibus sicut in extremis, & grauibz sit obligatio facienti elemofynam ex bonis omnino fuperfluis? Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. Ref. 32.

§. 1. IN duas diuisi partes hac in re Doctores, affirmant enim D. Thom. in 2. 2. quæst. 32. art. 7. & ibi Caictanus, & Bañez Paludanus m. 4. difp. 15. quæst. 2. art. 1. Richardus quæst. 3. art. 2. & ex Neotericeis Nauart in Man. 24. num. 1. Valent. tom. 3. difput. 3. quæst. 9. punct. 4. §. 2. Becan. in 2. 2. cap. 21. numero 8. Bellarmin lib. 2. de elemof. capite. 7. Lcdelma in summa tom. 2. tract. 4. cap. 3. concl. 13. fol. mibi 109. & Beja in resp. cas. consc. p. 2. cas. 1. in Sabb. die 19. Octobr. & alij. Et ratio est, quia diuisio rerum, quæ communi gentium consensu facta est, sine dubio rectè facta est. Ergo, qui post factam diuisionem abundant rebus, tenentur aliis, qui indigent, ex fuperfluis succurrere; alioquin si non tenerentur, iam licet retinerent omnia fuperflua, & sic diuisio facta esset in præiudicium, & damnum indigentium, ac ideo non esset prudenter facta. Secundo, qui non dat elemofynam ex fuperfluis, ostendit se non habere charitatem erga proximum; ergo charitas, & misericordia obligabit in tali casu. Secundo ergo hanc opinionem, tenentur diuites ex fuperfluis ad decentiam status, elemofyna succurrere communibus pauperum necessitatibus; seu, vt clarius loquat, tenentur sub mortali, in pauperes distribuere fuperflua ad decentiam status.

2. Sed licet hæc opinio sit probabilis, probabilior semper mihi visa est contraria. Dico igitur neminem teneri distribuere sub mortali fuperflua ad decentiam status, nisi in extrema, vel graui proximorum necessitate. Ita tenet Fernández in suo exam. Theol. p. 4. cap. 20. §. 2. n. 12. Viçtor. in notis ad Nauar. cap. 23. n. 74. Turrian. in 2. 2. difp. 82. dub. 2. Valquez opuscul. de elemof. cap. 1. dub. 3. n. 21. Malderus in 2. 2. q. 27. art. 6. dub. 4. Ioan. Medina in tract. de elemof. q. 3. Pet. à Nauar. lib. 3. cap. 2. n. 357. Couar. lib. 3. var. cap. 14. num. 5. & ex veteribus Gabriel in 4. difp. 16. q. 11. concl. 5. Alensis p. 4. quæst. 115. memb. 1. Abb. in cap. si verò de iure iurando, D. Anton. p. 2. tit. 1. cap. 24. & alij. Probatur hæc opinio, nam si quis teneretur pauperibus erogare fuperflua, conseqens erit, vt non possit talis ea donare; cui velit, aut ex eis pios aliquos sumptus ad diuinum cultum facere, vt Ecclesiam, vel collegium ædificando, &c. Hoc est absurdum: ergo.

3. Adde, quod si contraria opinio esset vera, oporteret plurimos, imò omnes diuites damnare, qui habent fuperflua, & consequenter etiam illorum Confessarios. Et tandem, quia si ea de causa mortale de se esset, fuperfluum habere in alium finem, quam in subuentionem pauperum, pariter esset mortale istud acquirere. Hoc est absurdum; ergo. Maior probatur,

Sup. hoc in Ref. seq. & sup. in Ref. 8. §. 1.

N A E
n i a
L I V V
I T I